

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticorꝝ Specvlꝝ**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

De comessationibus, erietate, & crapula fugiendis. cap.ix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

nostrarum alius præter Deum habeat. Solet enim diabolus primis diei cogitationibus vehementer insidiari, quod faciat ab illis serè reliquam diei constitutionem in homine pendere. Nam qualis quisque manè est, talis est frequèter reliquo die. Prima igitur cogitatio nocturna, vel matutina, sit gratiarum actio ad Deum, B. Virgine, angelum custodem, cæterosque sanctos patronos suos, quorum se curæ, & fidei ea nocte cõmisit, quod se conseruarint, sibi adfuerint, dæmonem fugauerint; oretque humiliter, vt toto die se non deserant, sed in actionibus omnibus iuuent. Si tempus surgendi necdum aduenerit, occupetur mens cogitatione sancta, aut oratione. Cautetur autem ne externæ cogitationes irrepant, maxime verò turpes, aut de negotiis futuris, quàm uuis sub specie magna utilitatis sese insinuēt, aut ingerant. Cùm autem erit hora surgendi, ilico surgatur, factoque signo crucis, orationes aliquæ piæ recitentur, quibus animus ab euagationibus, dum corpus vestitur atque componitur, cohibeatur, & dicatur hymnus & alię preces, quas in prima classe florum è psalmis à nobis deceptorum & collectorum posuimus.

De comestationibus, ebrietate, & crapula fugiendis.

CAP. IX.

SAPIENTISSIMVS ille Salomon erudiens filiũ suum præceptis pulcherrimis ^a: Noli, inquit, esse in conuiujs potatorum, nec in comestationibus eorum, qui carnes ad vescendum conferunt, quia vacantes potibus, & dantes symbola, consumentur, & vestietur pannis dormitatio. Et D. Paulus Romanis scribens ^b: Abijciamus, inquit, opera tenebrarum, & induamur arma lucis; sic vt in die honestè ambulemus, non in comestationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitijs, non in contentione, & æmulatione, sed induimini Dominum IESVM Christum, & carnis curã ne feceritis in desiderijs. Et ad Galathas ^c: Manifesta sunt opera carnis, quę sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, ebrietates, comestationes, & his similia, quę prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur.

M v

Quam

a *Deut. 21.**Lex contra in-*
obedientes, &
*comessatores.*b *28. cap.*c *can. 24. &*
Episcopus.
*dist. 35.*d *cap. 4. &*
*fin. dist. 35.*e *Diex in*
pract. crim. ca-
no. cap. 71.
f in sum. tit.
de temp. ordi-
nat. & qual.
*ordinan.*g *cap. 15. &*
de crapula. de
vita & hone-
state cleri.

Quàm autem grauius Deus puniri voluerit
 ri lege huiusmodi peccata, satis ex eo liquet, dicitur
 citum fuit: Si genuerit homo filium contumacem
 & proteruum, qui non audiat patris, ac matris
 rium, & coërcitus obedire contempserit, apprehen-
 eum, & ducent ad seniores ciuitatis illius & ad
 iudicij, dicentque ad eos: Filius iste noster proter-
 & contumax est, monita nostra audire contemp-
 comessationibus vacat, & luxuria, atque contumacia
 pidibusque eum obruet populus ciuitatis, & mor-
 vt auferatis malum de medio vestri, & vniuersus
 audiens pertimescat. Et si vnquam alias, nunc
 quoque impleri videtur illud Isaiæ: Sacerdos
 pheta nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt à vi-
 rauerunt in ebrietate, nescierunt videntem, ego
 runt iudicium. Omnes enim mensæ repletae
 mitu, sordibusque, ita vt non esset vltra locus
 Quare olim ab Apostolis rectè constitutum leg-
 Episcopus, aut presbyter, aut diaconus a le-
 tati deseruiens, aut desinat, aut damnetur. Subdia-
 autem, aut lector, aut cantor similia faciès, aut
 aut communione priuetur. Et in concilio Agathin-
 Ante omnia clericis vetatur ebrietas, quæ omnia
 tiorum fomes, ac nutrix est. Itaque eum, quem
 fuisse constiterit (vt ordo patitur) aut 30 dierum
 tio à communione submoueat, aut corporali
 tur supplicio. Quæ poenæ sic fuerunt disiunctæ
 ptæ, vt discretus iudex quem huic vitio dedisse
 nimaduerneret, & quod à communione priuetur
 ui penderet, corporali potius supplicio castigetur.
 stiensis verò dicitur, quod Episcopus, presbyter, &
 conus deseruiens ebrietati, si non desinat, deponatur
 subdiaconus & etiam inferior, siue clericus, siue
 communione priuetur. Si verò semel ebrius fuerit
 30 dierum spatio à communione submoueat
 subdatur supplicio corporali. Et si à Superiore
 monitus hoc modo non satisfecerit, ab officio, &
 ficio suspendatur.

Nam in concilio generali Lateranensi sub Inno-
 tio 3 celebrato constitutum fuit: A crapula, &

tate omnes clerici diligenter abstineant, vnde vinum sibi temperent, & se vino; nec ad bibendum quicquam incitetur, cum ebrietas mentis inducat exilium, seu exitium, & libidinis prouocet incentiuum. Vnde illum abusum decernimus penitus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus aequales suo modo se obligant potatores. Et ille iudicio talium plus laudatur, qui plures inebriat, & calices fecundiores exhaurit. Si quis autem super his culpabilem se exhibuerit, nisi à superiore commonitus, satisfecerit, competenter à beneficio, vel officio suspendatur.

Hinc & in concilio Cameracensi statutum hoc promanauit: Quantum probri, & incommodi ebrietas adferat, cum omnibus ordinibus reipublicæ, tum clero maxime, res ipsa docet: Atque eam ob rem ebriosum hominem nauigio iactato sine vlllo gubernaculo Salomon comparat. Nec enim vllum potest virtutis, aut mentis constans officium præstare, qui temulentiam, & ebrietatem sectatur. Propterea lege veteri sacerdoti mandabatur, vino vt abstineret, quo tempore munus sacerdotij esset obiturus. Quare præcipit sancta Synodus, vt quicumque in clero fuerit annumeratus, ab hac ebrietatis, & crapulæ macula se prorsus abstineat. Tollatur autem omnino turpis ea consuetudo, qua mutuo se quandoque prouocant ad haustus aequales, certantque hac infamia reliquos vincere. Isaias enim iis execrationem denuntiat, qui potentes sunt, ad bibendum. Quicumque verò ex clero hanc normam contempserit, nisi à superiore monitus paruerit, castigetur: castigatus si non resipuerit, suspendatur ad tempus, siue ab officio, siue à beneficio. Homini ecclesiastico, quacumque dignitate fulgeat, plus laudis adfert frugalitas in mensa, quàm sumptus; plus dedecoris exquisitus apparatus, quàm simplex; plus molestiæ longus accubitus, quàm breuis, & natura sufficiens. Sit ergò cultus in mensa, & conuiuuii potius in grauitate, sobrietate, & sale conditis sermonibus, quàm in pompa & deliciis; atque ita derestetur clericis comestationes, quæ ventri sic seruiunt, vt menti noccant.

Conci

Nemo ad bibendum incitatus est. Tollitur abusus potandi ad haustus aequales.

Pœna ebriosi, & ad haustus aequales potantium.

a de vita & honest. cler. cap. 1. & 2.

b Proverb. 23.

c Levit. 10.

d Isa. 51.

Frugalitas in mensa ecclesiasticorum laudanda est.

*a de vit. et
honest. cler. cap.
5.*

*Prandia à cle-
vicis usque ad
vesperas pro-
trahenda non
sunt.*

*b tit. de vit. et
hon. cler. cap. 1.
2. & 3.*

*c 1. Timo. 3. &
Tit. 1.*

*Otium omnium
malorum fons.*

Concilium verò Mechliniense statuit^a; ut de
tabernarum frequentatione, ebrietate, comestatione
& suspecta cum mulieribus conuersatione, & con-
tione omnino abstineat: neque prandia ad vesperas
horas protrahant, neque choreas ducant, aut per
vel domos noctu, & interdium laruati incedant. In-
quenquam contrarium factum fuerit, priuatione
beneficiorum, & fructuum sui beneficij seu officij po-
sem puniatur, & crescente contumacia, crescat
& poena.

Hinc & in Synodo Buscoducensi prima re-
statutum fuit b: Cum clericos non tantum doctrina
vitae integritate ceteris praeferre, ac iis doctri-
tos esse oporteat, quas Apostolus in Episcopis, p-
teris, & diaconis requirit c, ut eorum vita aliis
tatem incitamentum, mandamus omnibus cle-
stra diocesis, ut in iis ecclesiis, quibus ascripti
neque, grauius, & modestè se gerant, ac Deum
religiosè colant, caueantque diligenter, ne crimi-
quo, aut turpitudine vitae iis sint offendiculo-
exemplo esse debent. Et quia inter alia vitia, quae
do clericalis apud populum maximè vilescit, &
temptum venit, primum locum obtinet, incontin-
auaritia, & ebrietas, quibus clerici se haecenus
polluerunt; districtè praecipimus, ut quae cumque
iusmodi ac aliis vitiis à clero vitandis in genera-
dentino, & prouinciali Mechliniensi concilio
canonibus copiosè, & salubriter constituta sunt, p-
nibus clericis, sub poenis inibi contentis, nostris
trariis inuiolabiliter obseruentur. Ut autem
vitia, quae ex otio, omnium malorum fonte, ori-
à clericis facilius vitari possint, eosdem morum
studio, & lectioni sacrarum scripturarum, & be-
auctorum se totos dedant, & comparènt potissim-
blia sacra, concilium generale Tridentinum, & p-
ciale Mechliniense, atque hoc nostrum diocesanum,
quibus normam bene viuendi depromant.

Ceterum quia hoc ebrietatis vitium tantop-
ordinè dehonestat, non grauabimur, quid de illis
Patres senserint, in mediū huc adducere. D. c. m. lxxv.
a. c. l.

nes Chryſtoſtomus: Vbi, inquit, ebrietas, ibi diabolus: vbi turpia verba, vbi ſaturitas, illic demones choreas agunt. Et idem alibi: Diabolo nemo magis amicus eſt, quam qui deliciis & ebrietate maculatur: hic enim ſons, hæc mater atque origo vitiorum omnium eſt. Hac via olim Hebræos in cultum diabolus idolorū iniecit, hæc iniquos amores Sodomitaram inflammavit. Hac enim, ait, iniquitas eſt Sodomæ, in copia & plenitudine panis luxuriabantur. Hac denique via mille alij gehēnæ traditi periere. Quid enim deliciarū hæc ſœditas mali non inducit? Sues ex hominibus facit, imò verò etiam ſuis multò deteriores. Audiui enim multos, cū inſane iſte accidit paſſiones, dicentes: Vtinam non eſſet vinum. O amentiam ſingularem, o ſtoliditatem inauditam! Alij delinquant, & Dei tu dona criminariſ? Putaſne à vino hoc factū malum? Non fecit vinum certè; ſed incontinentia eorum, qui vino abuſi ſunt. Dicis ergo: vtinam non eſſet ebrietas, non eſſent delicię. Si verò dicis: vtinam non eſſet vinum, ordine paulatim progrediens, optabis ne ſit ferrum propter homicidium; ne ſit nox propter fures; ne ſit lux propter calumniatores; ne ſit fornicatio propter adulteriū; & ſic omnia Dei opera tibi deſtruentur. Non igitur ita dicas, nec vinum, ſed ebrietatem criminariſ; & ebrius, cū in ſe fuerit reuerſus, omni de decore ſuo prius deſcripto, dicas datum eſſe vinum ad lætitiā, non ad turpitudinem noſtram: datum eſt, vt rideamus, non vt derideamur, vt rectè valeamus, non vt ægrotemus: vt imbecilla corpora reficiamus, non vt robur animi deiiciamus: honorauit te hoc munere Deus, cur dehoneſtas, propter intemperantiā bibendi, teiſum? Audi quid ad Timotheum dicit Paulus: Modico vino vttere propter ſtomachū tuum, & crebras ægrotationes tuas. Quod ſi ſanctus vir ille morbo depreſſus, & alternis ægrotudinibus laborans, quouſque magiſter permiſit, vino non vttebatur; quam veniam nos conſequemur, vino ad ebrietatem ſani abutentes? Et illi quidē dicebat: pauco vttere vino propter ſtomachum tuum. Ebriſo verò dicit: vtaris modico vino propter fornicationes; vt crebra turpiloquia fugias; propter peſtiferas cupiditates, quas ebrietas parit.

Quod

*Vbi ebrietas,
ibi diabolus.
a Hom. 57. ad
popul. Antioch.
b Hom. 38. in
17. cap. Matth.
c Hom. 71.
ad popul.*

*Delicia ſuæ ex
hominibus fa-
ciunt.*

*Vinū culpā-
dum nō eſt, ſed
incontinentia,
& eiſde abu-
ſus.*

*Quid ebrius
poſt ebrietatem
ſit dicendum.*

*c 1. Tim. cap. 5.
Modico vino
vti licet.*

*Cur à nimio
vino abſtinen-
dum ſit.*

a Eccl. 40.

*Ebrietas tur-
pissima est in-
fania.*

*Asini & ea-
nes ebrioso pre-
stantiores sunt.*

Crapula.

*Ebrietas ef-
fectus & in-
commoda.*

Quod si hæc non persuadent vobis, vt ab
neatis, saltem propter dolores, & euerfiones
abstineatis. Non ad mœrorem, nec ad dolorem
læritiam vinum datum est. Vinum enim, inquit
ficat cor hominis, quam eius virtutē vos deijcitis
quæ legitima est. si non es in teipso, si mille dolores
xaris, si omnia tibi circumferri videantur, si
detentus, quasi febricitās hominibus indigeas,
caput tuum perfundant. Hæc non omnibus
velim, imo verò dicta sunt omnibus; non qui
vino corrumpantur, sed quia nullam de ebrioso
sobrii habent, idcirco ad sobrios magis orationem
reximus, quoniam & medicus, ægrotis omnia
qui ipsis assident, alloquitur. Vos ergo sobrios
hac turpissima infania vnquam capiimini, &
qui capiuntur, diligenter sanare curetis. Nolle
iores bestiis homines fieri: nihil enim vltra, quam
est, illæ desiderant; isti autem mediocritatis
excedentes, irrationabiliores illis constituuntur.
Asinus enim melior asinus ebrioso est, quāto canis
tior? Omnes certè animantes, quæ rationis
sunt, cum bibunt, aut comedunt vltra quā
etiam si mille homines cogere, nunquam
Peiores igitur irrationabilibus vos estis, qui
ni, non apud mentis compotes solum, verum
vos iudices. Inde namque manifestum, canibus
asinis vestro vos iudicio esse peiores, quia nullum
totum comedere aut bibere cogitis vltra
Et si quis huius rei causam quæreret, nemo
dubitabit, ne comedendi, aut bibendi excessu
mento ei sit. Cum igitur minus tibi, quā
uideas, nonne hoc facto tuo minoris te putare
qui te continuè in dolore impellas? Non enim
quo inebriaris, verum etiam in crastinum ebrietate
liquæ conseruantur.

Et quemadmodum cum febris cessauerit, debilitas
men inde facta diutius remanet, sic ebrietate
effectus tamen eius tam corpus, quā animam
exagitat. Iacet enim plerumque, tanquam tempe-
conquassata nauis, miserū hominis corpus; animus
autem

detestabili cupiditate compulsa, vehementer acceditur; & cum iam ad ebrietate respuerit, tunc multo magis, quam prius insanit. Vinum, dolia, calices, cyathos, & crateres plenos confringens. Et quemadmodum, quamuis tranquillitas ex tempestate facta sit, detrimentum tamen quod inde factum est, non restituitur, si semel iactura facta sit, sic omnium penè bonorum iacturam ebrii patiuntur. Modestiam enim, pudorem, prudentiam, patientiam, humilitatem, omnia hæc quasi naufragium passi, iniquitatis pelago submerserunt. Verùm multa peiora sunt, quæ sequuntur ebrietatem, quam quæ tempestatem. Nam ibi quidem iactura leuior est, hic verò grauiorem nauiculam reddit; quæ, diuitiis virtutum cecidit, arenam, atque aquam foetidam ex ebrietate sibi coaceruauit, quibus nauicula cum rectoribus, atque gubernatore simul demergitur. Quæ ne accidant, fugiamus, oro, hanc tempestatem; reuoluamus semper nobiscum, ebriosum neminem in cælorum regnum peruenturum. Nolite, inquit Apostolus ^a, errare: Nec ebriosi, nec conuiuatores regnum Dei hæreditabunt. Quid regnum cælorum dixi, eum nec præsentibus quidem iucunde vtantur, noctem in diis habentes, & in luce tenebris obuoluti, & apertis oculis nihil rectè videntes. Et ad hoc grauissimum illud supplicium luunt, cum moerore sine ratione conficiantur, insaniant, agrorent, ac omnibus ridiculi sint. Quæ igitur venia ipsis dabitur, qui sponte tantis se malis obruant? Nulla profectò. Fugiamus igitur hunc morbum, si tam præsentis vitam quam futura frui volumus.

Huc pertinet & illud D. Hieronymi dicentis ^b: Quartumdecimum locum inter carnis opera, ebrietas tenet ^c. Ebrioli quippe regnum Dei non possidebunt ^d. Et Dominus ad discipulos: Cauete, ait ^e, ne fortè grauentur corda vestra in vino & crapula. Vno hominis sensus evertitur, pedes corruunt, mens vacillat, libido succenditur. Vnde Apostolus clamitat ^f: Et vinum in quo est luxuria. Habet vnusquisque suæ sententiæ potestatem, ego Apostolum sequor, in vino esse luxuriam, in vino ebrietatem. Ebrietatem autem, & luxuriam inter carnis opera numerari nec ille potest negare, qui

Ebrii patitur iacturam omnium bonorum.

a 1. Corinth. 6.

Grauiissimum supplicium quod ebrii luunt hic. Ebriis nulla danda est venia.

b in cap. 5. ad Galat.

c Galat. 5.

d 1. Corinth. 6.

e Luc. 21.

Vini immoderate sumptus operatio.

f ad Ephos. 5.

qui eisdem passionibus vincitur. Ebrietas autem in vino, quam ex ceteris bibendi generibus, quae vario modo conficiuntur, potest accidere: ex quo & delectatur: Vinum & siceram non bibet. Siceram interpretatur ebrietas. Et ne quis vinum non bibens, aliud sibi bibendum, exclusa causatio est, dum omne quod bibere potest, cum vino pariter aufertur. Quia enim ma, quae & extrema inter carnis opera, comestione Manducauit quippe populus, & bibit, & surrexit, & dormi- dere. Semper ebrietati iuncta luxuria est. Pulcherrimus non ignobilis orator, cum ebrius de somno exorsus describeret, ait: Nec dormire excitatus, nec vigili- brius poterat. Qua sententia expressit quoddammodo nec mortuum eum fuisse, nec viuum. Nam, videtur ronymus alibi ait ^b, perspicuum est ebrietate, & statu- statum mentis everti; & non plene nos sapere, & vini satietate animus occupatur. Et Chrysostomus eadem scribens ^c: Haec, inquit, obtusum, & crassum ingenium, haec carnalem animam reddit, haec carum lectum, nec sinit, ut quicquam perspiciat. Ideoque ea perniciosius, nihil ignominiosius est.

^a scilicet de
Ioanne Bap-
tista. Luc. 1.

^b in cap. 44.
Ex ch.
Statum mentis
evertit ebrietas.

^c Hom. 44. in
Ioan.

^d serm. 231. de
temp.

Propter consue-
tudinem puta-
tur ebrietas non
esse peccatum.

Quam graui-
ter peccet cogit
necesse est ad ni-
mum potum.

Pessimi ebri-
orum mores.

D. verò Augustinus sermonem de ebrietate habens
Cum, inquit, fratres charissimi, ebrietatis malum
ue vitium, & Deo odibile, ita per vniuersum mun-
dum à pluribus in consuetudinem missum est, ut ab
Dei praecepta cognoscere nolunt, iam nec peccatum
credatur esse peccatum; in tantum, ut in communi
rideant eos, qui minus bibere possunt; & per in-
amicitiam adiurare homines non erubescunt, ut
amplius accipiant, quam oportet. Qui enim
cogit, ut se, plus bibendo, quam opus est, inebri-
entis malum ei erat, si carnem eius vulneraret, &
quam animam eius per ebrietatem necaret. Et
ebriosis tales sunt, quales paludes esse videntur,
enim in his nascitur, nullum fructum habere cogit-
tur: Tales sunt omnes ebriosi, quorum prandia
vsque ad noctem; quorum coenas lucifer videt, qui
non possunt, etiam cum videntur esse ieiuni, quod
sensus tardi, graues, obtusi, & quodammodo iam
Denique in ipsa frequenter ebrietate, nec seipsum

alios recognoscunt; nec ambulare valent, nec stare. Dicere aliquid, vel audire, quod ad rationem pertineat, omnino non possunt. Frequenter etiam vsque ad vomitum ingurgitare se non crubescunt, & ad mensuras sine mensura bibere. Maiora enim pocula prouidentur, certa bibendi lege contenditur, qui poterit vincere, laudem meretur ex crimine. Inde lites, & rixae nascuntur, inde diuersis & horrendis saltationibus membra torquentur, inde adulteria, & nonnunquam homicidia perpetrantur. Et quoties nimium potum accipiunt, tanquam in paralytim resoluti, dum suis pedibus ambulare non possunt, foedissima latera, aliorum manibus portantur ad lectum. Et est in illis oculorum caligo, vertigo, fatigatio, & dolor capitis, suffusio vultus, membrorum omnium tremor, anima, ac mentis stupor. In talibus impletur, quod scriptum est: Cui va? cui tumultus? cui irae? cui rixae? cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum? Nonne his, qui morantur in vino, & eis, qui inuestigant, ubi porus sunt? & student calicibus epotandis? Sed illi qui tales esse volunt, miserabiliter se excusare conantur, dicentes: Ingratum habeo amicum meum, si quoties illum ad conuiuium vocauero, potum illi, quantum voluerit ipse, non dedero. Et non sit tibi amicus, qui te Deo vult facere inimicum, qui & tuus, & suus est inimicus. Si & te, & alium inebriaueris, habebis hominem amicum; habebis Deum inimicum. Et ideo sapienter considera, si iustum sit, vt te a Deo separet, dum te ebrioso coniungis. Ad extremum tu cum noli adiurare, noli cogere, sed in potestate illius dimitte, vt quantum sibi placuerit bibat, & si se inebriare voluerit, vel solus percat, & non ambo pereatis.

O infelicitas generis humani, quam multi inveniuntur, qui ebriosos, & luxuriosos amplius quam oportet cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel vnum calicem dissimulant dare, nec attendunt, quia illud, quod luxuriosis videntur ingerere, Christus in pauperibus debet accipere, qui dixit: Quod fecistis vni ex minimis meis, mihi fecistis. Rogo, fratres charissimi, diligenter attendite, & videte, quia quando animalia ducuntur ad aquam, ubi saturauerunt sitim suam, etiam si

N supra

Fructus ebrietatis. de quibus videt. am. Ambros. in tract. de Helia & ieru. cap. 12. 15. 16. 17. et 18.

a Proverb. 23.

Excusatio potatorum. & c. iniquas suos inebriantur.

Nemo ad bibendum cogendus est. de quo vide Ambros. in tract. de Helia & ieru. cap. 13.

b Matth. 25.

*Ebriofis peiores
brutis iudi-
candi sunt.*

*Ebriofus nisi
poenitentiam
egerit in eter-
num peribit.*

a 1. Corin. 6.

b Psal. 68.

c Psal. 68.

*Ebrietas infer-
ni puteus.*

*Consuetudo in-
ebriandi quo-
modo tollenda.*

supra aquam diutius teneantur, repleta siti bibe-
lunt omnino, nec possunt. Considerent ebriofis
peiores animalibus iudicandi sunt. Cum enim
amplius, quam eis opus est bibere nolunt, illi &
& triplum, quam eis expedit, potum accipiunt. Et
trium, aut quatuor dierum refectioem potera-
tionabilem habere, vno die cum grādi peccato ce-
dunt perdere potius, quam expēdere, propter in-
aut ebrietatem. Atque vtinam potum tantūmodi
derent, & non etiam ipsi perirent; ipsi qui con-
cam suam ebrietatem loquentibus irascuntur.

nobis voce audiant, quia quicumque ebriofus po-
tiam de ipsa non egerit, sed vsque ad mortem
ipsa ebrietate permāserit, in æternum profecto
quia non mentitur Spiritus sanctus per Apostolum
cens: Neque ebriofis regnum Dei possidebunt.
quicumque sunt ebriofis, melius faciunt vt nec
sed sibi potius irascantur, & cum Dei adiutorio
fecis se excutiant, vel de cloaca ebrietatis, dum
tempus poenitendi est, festinent, quanta possunt
tate Deo auxiliante consurgere, & totis animarum
cum Propheta supplicantes Domino dicant: E-
de luto vt non inhaream: Et illud: Non me de-
tempestat aqua, neque absorbeat me profundus.
vrgeat super me puteus os suum. Ebrietas enim
infernī puteus, quoscumque susceperit, nisi digne
uenerit poenitentia, & emendatio fuerit subleu-
fortiter sibi vendicat, vt eosdem ipsos de infer-
broso puteo ad charitatis, vel sobrietatis lucem
sine poenitentia non permittat.

Qui se de hoc malo desiderat liberare, quomodo
interuallo dierū potum addendo ad ebrietatis in-
peruenit; ita paulatim subtrahendo ad sobrietatis
redeat. Qui si semel totum, quod amplius accipit
subtraxerit; vbi nimia siti cœperit exardescere,
grandi amaritudine clamat, & dicit: Malle se
quā sibi bibendi, vel inebriandi consuetudine
lere; nec attendit, quod tolerabilius erat illi in
mori, quā in anima per ebrietatem interfici. Et
vt nec ardorem nimium patiatur, & de tam graui

quod patitur liberetur, per interualla dierum sibi aliquid de nimietate potus subtrahat, quousque ad rationabilem bibendi consuetudinem redeat. Qui hoc ita, vt diximus, per partes, subducere voluerit, & de ebrietate liberabitur, & illam intolerabilem poenam non patietur. Ergo, fratres charissimi, dum haec suggero, me absoluo apud Deum. Quicumque me audire contempserit, & ad bibendum pronus fuerit, vel in conuiuio suo alios adiuuare, vel cogere voluerit, & pro se, & pro illis in die iudicii reus erit.

Illud vero quale est, quod ipsi infelices ebriosi, quando se nimio vino ingurgitant, rident, & vituperant eos, qui rationabiliter hoc tantum quod sufficit, bibere volunt, dicentes eis: Erubescite, & verecundia sit vobis, quare non potestis bibere quantum nos? Dicunt enim eos non esse viros, & videte miseriam ebriosorum. Se dicunt esse viros, qui in ebrietatis cloaca iacent; & illos non dicunt esse viros, qui honeste, & sobrie stant. Iacent prostrati, & viri sunt; stant erecti, & viri non sunt? Victor ebrietatis vituperatur, & victus ebrietate laudatur. Iridetur sobrius, qui se, & alios potest regere; & non iridetur, imo non piangitur ebriosus, qui nec se, nec alios potest agnoscere. Solent ebriosi ita se excusare, vt dicant: persona potens me coegit, vt amplius bibam; & in conuiuio regio non potui aliud facere.

Ad excusandas excusationes in peccatis ista praetendimus, & quod implere nolumus, implere non potuisse nos dicimus. Nolle in culpa est nostra; & non posse praetenditur. Etiam si ad hoc veniretur, vt tibi diceretur: aut bibas, aut morieris; melius erat, vt caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima moreretur. Sed excusatio ista falso obijcitur, ipsi enim Reges, & quicumque sunt alij potentes, quia Deo propitio & Christiani sunt, & prudentes, & sobrii, & toto corde Deum timentes, si te viderent desinisse, vt eis non acquiescas pro timore Dei inebriari, si tibi sub hora videantur irasci, postea vero te in grandi admiratione suscipiunt, dicentes: Quantum cum illo egimus, quantis cum minis & terroribus fatigauimus, & tamen nunquam cum a sobrietate separare potuimus.

N ij

*Serm. 132.
Sobrios irridetur
suum amentia;*

Excusatio ebriosorum.

Psal. 140.

*Melius est se
pati occidi,
quam per ebrietatem
animam
suam mori.*

Si quis inebriari nolens tribulationes perferat, ille ipsi ad martyrii gloriam reputabuntur. Pastores subditis suis predicare tenentur ebrietas mala. Crudelis ebrietatem esse paruum peccatum quae poena manet.
a 1. Corinth. 6.

potuimus. Nam & Deus, qui te videt per eam rem inebriari non velle, ipse tibi gratiam illocebit, qui te, vt amplius biberes videbantur horum cogere. Ille, qui ebrietati resistit, si cum Dei adupei seuerare voluerit, & pro ipsa aliquas perturbationes, omnia ei Dominus ad martyrii gloriamputabit. Ideo charissimi, tanta infelicitate te inhomines, quia putant ebrietatem aut paruum, esse peccatum: sed pro ista ignorantia maxime doctores in die iudicij redditori sunt rationem, si tibi populis, quae, & quanta mala de ebrietate assidue noluerint praedicare. Qui ergo credit esse paruum peccatum, si se non emendauerit, & ebrietate poenitentiam non egerit, cum adulterum, homicidam aeterna sine remedio illum poena cruciandum illud, quod ipsi bene nostis B. Apostolus dicasse: Neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque molles, neque masculorum concubitores, neque adulteri, neque ebriosi regnum Dei habebunt. Videte, ebriosos cum fornicatoribus & seruientibus, & masculorum concubitoribus, & ris iunxit.

Huc pertinent & illa, quae B. Isidorus de summo scribens, habet: Esca, inquit, crapulam; perturbationem generat; ebrietas autem perturbationem mentis, furorem cordis, flammam libidinis. Ita mentem alienat, vt vbi sit, nesciat. Vnde et malum non sentitur, quod per ebrietatem committitur. Verum est, quod iuxta Prophetam fornicatio, & ebrietas aufert cor. Vnde in Prouerbijs: Potentes & cuncti sunt, vinum non bibant, ne cum biberint escantur sapientiam. Plerisque laus est multum bibere, & non inebriari. Audiant hi aduersum se dicentem Prophetam: Va qui potentes estis ad bibendum, & viri fortes ad inuicendam ebrietatem. Vinum deditis, & luxuriose viuentes Isaias sic arguit: Va qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, potandum vsque ad vesperum, vt vino aestuatis, enim a mane vsque ad solis occubitum ebrietati, & voluptatibus inferunt, nec intelligunt cur nati sumus.

consuetudine beluina detenti, luxuria tantum tota die, epulisq; inferuiunt. Clamat loel propheta his, qui ebrietati deseruiunt, dicens: Expergiscimini ebrj, & flete, & plorate omnes, qui bibitis vinum in dulcedine. Quo testimonio non ait tantum: flete omnes, qui bibitis vinum, vt bibere omnino non liceat; sed adiecit in dulcedine; quod ad voluptuosam pertinet, & prodigam effusionem. Nam quantum satis est necessitati edocet Timotheum bibere Apostolus, dicens: Vino modico vtere. Non solum ex vino inebriatur homines, sed etiam ex ceteris potandi generibus, quae vario modo conficiuntur. Vnde & Nazaraei, qui se sanctificabant Domino, praecipit est, vinum, & siceram non bibere: ut a qua enim statum mentis euertunt, & ebrios faciunt, luxuriam quoque carnis vtraque aequaliter gignunt. Quidam continent, sicut panem cum pondere edunt; ita & aquam cum mensura sumunt, asserentes ad castimoniam carnis, etiam aquae abstinentiam conuenire.

Expergiscimini ebrj & flete a Ioel. 1.

b 1. Timoth. 5. Vino modico vtere.

De varia ebrietate vide Chrysostomum aduersus Iudeos oratione quinta.

c Num. 6. Ad castimoniam carnis etiam aquae abstinentia conuenit.

Ebrietatis & crapulae fructus, proventus & effectus.

C A P. X.

D Verò Ambrosius de ebrietate scribēs: Sicut, dicit, inquit, mater fidei continetia: ita perfidiae mater ebrietas est. In quod facinus non ista praecipit: Rogas ad iucunditatem, cogis ad mortem; inuitas ad prandium, efferre vis ad sepulchrum; cibos promittis, tormenta irrogas: Vina pratendis, venena suffundis. Omne enim quicquid nocet, venenum est. Tollit sensus, viscera exurit, somnum infert, caput vexat. Etiam maior vis vini, quam veneni est. Denique venenum vino excluditur, non vinum veneno. Merito Deus per Moysen non solum veneno, sed etiam draconum veneno vinum comparauit, dicens: Furor draconum vinum eorum, & ira aspidum insanabilis; & pulchre additur insanabilis: Multi enim reliquorum serpentium veneno curantur, nemo ebrietate. Certè veneno caro vulneratur, vino mens. Noxia est ebrietas ad corporis sanitatem, menti etiam crimen adiungit. Sudant vino corpora temulentorum, si leuius ea tetigeris, exprimis vinum. Ebrietas fomentum libidinis. Ebrietas incentiuum insaniae. Ebrietas venenum insipientiae. Haec sensus

d in lib. de Helia, & ienit. cap. 12.

Ebrietas mater perfidiae est. e Ambros. d. lib. cap. 14.

Maior vis vini quam veneni est.

f Deut. 32.

g Ambros. d. lib. cap. 14. Mala ex ebrietate promanant.

N iij hominum